

PÁLYAVÁLASZTÁS ELŐTT.

Írta: GERGELY JANKA.

A legutóbbi napokban megint tucatszámra kaptam a leveleket, amelyekben a nőtisztviselői pályára vonatkozó felvilágosítást kérnek tőlem. Minthogy e kérdezősködések közérdekű tárgyra vonatkoznak, e lap hasábjain igyekszem összefoglaló választ adni.

E tanácskérő levelek egyrésze szülőktől származik, akik meg akarják kímélni gyermeküket a pályaválasztás gondjaitól és fáradságos munkájától. Nekik csak annyit mondhatok egyelőre, hogy senki, de senki, még a legszeretőbb szülő sem választhat gyermeke számára életpályát, épp úgy, ahogy nem tanulhat meg helyette úszni vagy zongorázni. Megfigyelheti a gyermekét, kötelessége is, hogy ezt tegye és a gyermekben megnyilvánuló hajlam vagy tehetség szerint irányítsa, segítse is a pályaválasztásban, de semmi esetre ne lepje meg gyermekét azzal, hogy pályát választ a számára, hacsak nem akarja esetleges elfecsérelt

esztendőök után egy keserves csalódásnak, vagy a rosszul megválasztott életpályán el nem kerülhető ezernyi keserűségnek kitenni.

Ha tehetség, rátermettség és hajlandóság mutatkozik a gyermekben valamilyen foglalkozásra, akkor még mindig nagy feladat vár a szülőre. Az, tudniillik, hogy gyermekét a kiválasztott pályára a lehető legjobban felszerelje, a lehető legjobban kiképeztesse.

Ha a nőtisztviselői pályára mutat a fiatal leány hajlandóságot és rátermettséget, akkor kétszeresen kell ügyelni a szülőnek, vagy magának a leendő nőtisztviselőnek, amennyiben egyedül irányítja jövő életpályája megalapozását. Egész jövő életének helyes beállítása forog kockán. Mert legyünk tisztában azzal, hogy nem egynéhány esztendőre, hanem egész életünkre választunk, hiszen ma már a férjhezmenő asszonyok is folytatják kenyérkereseti munkájukat.

Mindenekelőtt végérvényesen le kell számolni azzal a téves felfogással, mintha a nőtisztviselői pályához nem kellene egyebet tudni, mint stenografálni, meg gépen írni. Keserves tévedés az annak, aki beleesik, annál keservesebb, mert szándékosan állított kelepcébe bukott. Kelepécét állítanak ennek a tévhitnek a tenyésztésével a jövő nőtisztviselőinek azok, akiket találóan nevezett egy éleszemű gondolkodó a nőtisztviselői pálya hiénáinak. A gép- és gyorsíró iskolák ezek a „tanintézetek”, amelyek különböző hangzatos címek alatt, de egyetlen egy célra alakultak. Ez a cél a nőtisztviselőjelöltek megkoppasztása. Nagyhangú hirdetésekkel (vagy ingyenes tanítást, vagy ingyen tankönyvet, vagy „biztos” elhelyezést használnak családok gyanánt) magukhoz csalogatják a fiatal, tapasztalatlan nőtisztviselőjelölteket, megtanítják őket úgy ahogy stenografálni és

gépen írni és akkor – világgá bocsátják őket, boldoguljanak, ahogy tudnak. Nem törődnek vele, hogy a jelölt tud-e helyesen írni, tud-e három számot összeadni, bír-e a pályánkon elengedhetetlen nyelvismerettel, csak egy dologgal törődnek: a tandíj lefizetésével. Mert tandíjat valamely formában ott is kivasalnak, ahol ingyen tanítást ígérnek. Ezt a leendő nőtisztviselők sorsával való nemtörődömséget meg tudjuk érteni, ha tisztában vagyunk azzal – és erről egy pillanatra se feledkezzünk meg, – hogy ezek az „iskolák” tisztán nyereségre alapult üzleti vállalatok, amelyek a befektetett tőke után minél nagyobb kamatot akarnak elérni, tehát minél több tanítványra van szükségük, tekintet nélkül arra, hogy ezek a tanítványok tényleg alkalmasak-e a nőtisztviselői pályára.

Ne értsen félre senki, távol van tőlem az a szándék, hogy a gyorsírás fontosságát vagy hasznosságát kétségbe vonjam. Szó sincs róla. Hiábavaló igyekezet volna, bárki akarná megtenni. A gyorsírás ma már annyira belekapcsolódott az állami, kulturális és gazdasági életbe, hogy nélküle pl. a hírszolgáltatás el sem volna képzelhető. A kereskedelmi életben is elsőrangú fontossággal bíró segédeszköz. De csupán segédeszköz, amely egymagában még nem kvalifikál tisztviselői munkára. Lényegesen megkönnyíti a tisztviselő munkáját, gyorsítja az üzemet; de egyéb kereskedelmi szaktudás nélkül önálló hatáskörű tisztviselő a legjobb gyorsíróból is csak kivételes intelligencia esetén, nagy elvétve és csak nagyon hosszú gyakorlat után válhat. A „csak gyorsíró” irodai pályája nem fejlődésképes, nem is biztos. Csak futólag említem erre vonatkozólag a gramofont, amely – bár a gyorsírást teljesen kiszorítani előreláthatólag egyhamar nem fogja – az irodai üzemet valószínűleg erősen átalakítja a legközelebbi évtizedben.

Elsőrangú gazdasági és kulturális érdek, hogy lehetőleg közkinccsé váljék a gyorsírás. Ennek azonban nem szabad egy nagy társadalmi réteg – a nőtisztviselők – állandó és súlyos károsításával történnie, hanem oda kell irányulnia a gyorsírók agitációjának, hogy a gyorsírás kötelező tantárgy legyen minden középfokú iskolában. Ezzel azután, kellő számú áldozat hiányában, a gyorsírással üzött csúnya üzérkedés is csökken.

Itt tehát láttuk, hogy mit nem tegyünk, ha tisztviselői pályára akarunk lépni. Lássuk már most, hogy tényleg mit kell tennünk.

Mindenekelőtt legyünk tisztában azzal, hogy a tisztviselői munkához jó fizikum kell. Gyöngé szemű, szűkmellű, vérszegény, köhögős vagy gyöngé idegzetű egyének nem valók a tisztviselői pályára. Ideig-óráig bírják valahogy, de a sok ülés a zárt levegőn, a

mesterséges világítás mellett való írásos munka, a kapkodó, zajos irodai élet, a főnöki hangulat és ezzel a bánásmód folytonos változása időnap előtt felhasználják a nem teljesen egészséges szervezet fizikai és idegerezét, korán vénülést és ezzel munkaképtelenséget hozva magukkal.

Ahol a fizikum megfelelő, ott felmerülhet a szellemi felszerelés kérdése is. Gyakorlati érzék predesztinál elsősorban tisztviselői munkára, ha kellő rendszeret és pontosságot jár velük, ami az üzleti életben elengedhetetlen. Ezek az egyénenként változó tulajdonságokon kívül nyelvismeretekre és szakismeretekre is szükség van természetszerűleg. Nyelvismereteink elemeit az iskolában szerezzük meg, továbbfejlesztésük egyéni szorgalmunktól függ. Legalább két nyelvet a tisztviselői pályán feltétlenül és helyesen ismernünk kell. Itt igazán áll az a mondás: „Ahány nyelvet beszélsz, annyi embert érsz.” A gyakorlati tapasztalat mutatja, hogy anyanyelvünk mellett legfontosabb, szinte nélkülözhetetlen a német nyelv ismerete. A kereskedelmi szakismeretek kereskedelmi iskolákban szerezhetők meg. Sajnos, ezen a téren még sok a kívánnivalónk. Férfikollégáink rendszeres, három évre terjedő kereskedelmi oktatásban részesülnek, (sőt most arról is szó van, hogy négy évre terjesszék ki az oktatást,) míg nekünk nyolc hónapos tanfolyamokon adnak egy kis kóstolót a kereskedelmi szakismeretekből napi 3 órában. Természetes, hogy férfikollégáink eszerint jobb kiképzéssel, jobb fegyverzettel indulnak neki pályájuknak, amelyen bennünket éppen ezért messze elhagynak, ha mi nem igyekszünk őket utolérni.

Ennek az utolérésnek az a módja, hogy minden erőnket latba vessük a fiúkéval teljesen azonos kereskedelmi leányiskolák érdekében. Egyetlen érdekképviseletünk, a Nőtisztviselők Országos Egyesülete, amióta csak fennáll, sürgeti ezeket az iskolákat. Az illetékes minisztériumok, minthogy „csak leányok” ügyéről van szó, még nem döntöttek véglegesen ebben a kérdésben, de a kitartó agitáció mégis vezetett már valami eredményre, amennyiben a legtöbb felső kereskedelmi iskola felvesz női magántanulókat, akik rendszeres tanításban részesülnek és érettségi vizsgálatot tesznek,

A tapasztalat azt mutatja, hogy ezekből válnak a legjobb tisztviselők. Egyúttal a legjobban fizetettek is. És ezért nem szabad nyugodni addig, amíg hároméves kereskedelmi leányiskolák nem állnak kellő számban rendelkezésünkre. Az egyesület hivatalos agitációja mellett fontos, hogy minden egyes nőtisztviselőjelölt ostromoljon egy-egy felső kereskedelmi iskolát. A jelentkező magán-

tanulók nagy száma majd csak megérleli az illetékes tanügyi körök elhatározását is.

Addig is, amíg ezek az iskolák meglesznek, tartsa minden jelölt kötelességének, hogy legalább a most fennálló hivatalos kereskedelmi tanfolyamot látogassa. Nem nyújt ez a tanfolyam alapos szakképzést, de arra a kevésre, amit nyújt, feltétlenül szükség van a pályánkon, úgy hogy ennek a minimális szakismeretnek a megszerzése egyenesen elengedhetetlen. Ott ahol a kereskedelmi tanfolyamnak egy második fakultatív osztálya is van, feltétlenül látogassuk azt is. Számos esetben akadály volt már a kereskedelmi tanfolyam hiánya egy jobb állás elnyerésének. még hosszú irodai gyakorlattal bíró gyors- és gépíróknél is.

A kereskedelmi tanfolyam látogatása még azoknak is feltétlenül ajánlatos, akik nem egyenesen az iskolából mennek a nőtisztviselői pályára, hanem csak később gondolnak pályaválasztásra. Özvegy- és elvált asszonyok, idősebb leányok, mind-mind járjanak kereskedelmi tanfolyamra, ha a tisztviselői pályát választották. E tanfolyamok szabályzata nem zárja ki őket, mert 14-40 éves korukig minden nő felvesznek, aki négy polgári iskolának megfelelő előképzettséget fel tud mutatni. Ennél kevesebb tudással pedig igazán senki sem lehet tisztviselő.

Akinek ennyi általános tudást sem esett módjában megszerezni és aki e mulasztást nem is pótolhatja, jól teszi, ha más pályát választ, mert a nőtisztviselői pálya egyre fokozódó igényeinek semmi szín alatt nem tud megfelelni. Sok ipari pálya van, amelyen számos nő találhat még megélhetést, többnyire egészségesebb és jobb körülmények között, mint a tisztviselői pályán. Csak a mezőgazdasági pályákra mutatok rá, nevezetesen a kertészetre, méhészetre és tejgazdaságra, melyek mind egészséges, jövedelmező foglalkozások. Az ékszer- és zománczó iparban, a fényképészetben biztos tudomásom szerint keresik a női munkát és elég jól meg is fizetik a jó munkást. Új női állásokat rendszeresített a belügyminisztérium a gyermekvédelem keretében, ahol gyermekgondozónői és telepfelügyelőnői minőségben a legközelebbi években előreláthatólag sok nő talál alkalmazást.

Mindezek mellé csak a kereskedelmi utazók és az üzletekben foglalkoztatott kereskedelmi alkalmazottak pályáját akarom még felemlíteni, amelyet nálunk még oly kevesen keresnek fel. Csak a legközelebbi szomszédságba, Bécsbe kell elmennünk, hogy szembe-tűnjék a nagy különbség. Alig találunk ott üzletet, amelyben a nagyrészt nőkből álló

vevőközönsséggel női alkalmazottak ne érintkezzenek, míg nálunk aránylag nagyon kevés a női alkalmazottakat foglalkoztató üzletek száma.

Szó sincs róla, hogy e pályák bármelyikén vagyont lehetne gyűjteni kényelmes, csön-des munkálkodás mellett. Ez a kettő nem egyeztethető össze. Vagyont egyes szerencsés véletlenektől eltekintve, csak vállalkozás, tőkebefektetés árán lehet manapság szerezni, alkalmazottakban levő ember erre nem számíthat. Minél jobban fejlődnek az igényei, annál inkább igyekszik a munkabérét fokozni, amely törekvés vezeti őt ahhoz a felismeréshez, hogy bármely pályán dolgozzék is, igazi barátokat a pályatársai körében talál, azokhoz kell szítania, azokat kell támogatni, mert velük együtt önmagát is támogatja.

Végül összefoglalom tanácsaim lényegét: ne üljön fel senki a gyors, olcsó vagy ingyenes kiképzést ígérő üzleti vállalatoknak. A tisztviselői pályán csak úgy boldogulhat, előmenetelre, megfelelő fizetésre csak úgy számíthat a tisztviselő, ha alapos szaktanulmánnyal készül a pályára.